

Kronikk:

Til tross for

Thomas Breen, Randi Wahlsten (Hedmark Fylkeskommune), Bjørn Lien, Jan Eugen Norstrøm, Anja Sjøberg (NAV), Marit Aralt Skaug (Terningen Nettverk), Berit Bronken, Morten Ørbeck (Høgskolen i Hedmark).

Kronikken har stått på trykk i Arbeidets Rett 6. juli, Glomdalen 11. juli og Ringsaker Blad 25. juli 2016.

Lavere sykefravær og høyere arbeidsdeltakelse kjennetegner Hedmark. Dette til tross for at vi har et relativt lavt utdanningsnivå i befolkningen, noe som vanligvis påvirker folkehelsen og arbeidsdeltakelsen negativt.

Arbeid er viktig for både oss som enkeltpersoner, for familien og for samfunnsutviklingen. Arbeidsmiljøet kan gi helse- og livskvalitet, men kan også bidra til uhelse og dårlige opplevelser. Vi ønsker helsevennlige arbeidsplasser. Vi vet at det kan gi betydelige helseutfordringer å være utenfor arbeidsmarkedet. Det er et felles ønske at alle skal kunne være i lønnet arbeid.

Dårlig fysisk og psykisk helse, lavt utdanningsnivå og endringer i næringsstrukturen er noen av årsakene til at noen faller utenfor arbeidslivet. Det arbeides bredt, tverrsektorielt og kontinuerlig med disse utfordringene i fylket, og er en del av forklaringen på at Hedmark ligger i øvre halvdel når det gjelder høy arbeidsdeltakelse og lavt sykefravær.

Et stort miljø i Hedmark arbeider for at elever skal gjennomføre videregående utdanning. Vi vet at frafall i utdanning kan gi dårlige levekår og sosialt nettverk. På sikt kan det føre til større forekomst av sykdom, rus og kriminalitet, og at flere faller utenfor fellesskapet i denne gruppen. Thomas Nordahl sier: «Kunnskapen vi får med oss fra utdanningssystemet gir grunnlaget for vår yrkesdeltakelse, vår psykiske og fysiske helse har en klar sammenheng med vårt utdanningsnivå, og utdanning beskytter mot kriminalitet og rus.» (HA 5.3.2016). Det er livsviktig å holde trøkket oppe slik at det er en positiv utvikling for gjennomføring i den videregående skolen. Det er derfor gledelig at Hedmark skårer høyt i skolebidragsundersøkelsen (SØF, april 2016). Hedmark fylkeskommune vurderes som den femte beste skoleeieren i landet.

Tannhelsetjenestens brede og tverrsektorielle samarbeidsprofil sørger for at Hedmark ligger på toppen når det gjelder tannhelse. Dette er til tross for at flere negative indikatorer er godt representert i regionen. Siden 2013 har tannhelsetjenesten arbeidet målrettet systematisk med forebyggende helsearbeid med solid forankring i tannhelsetjenestens ledelse. Hver enkelt tannklinikks samarbeid med kommuneledelsen og opparbeidelse av bred kunnskap om sin kommune, har bidratt til målrettede tiltak mot utsatte grupper. Det har resultert i at tannhelsen hos barn og ungdom i Hedmark er best i landet. Det ikke noen forskjell i oppnådde resultater mellom by og land. I 2015 hadde 70 prosent av 12-åringene i Hedmark «null hull» og kun to av totalt 2202 barn (SSB) hadde avvikende tannhelse, dvs. mer enn ni tenner med karies. Siden 2003 har den systematiske satsningen på forebyggende helsearbeid «frigjort» åtte tannlegeårsverk grunnet færre

yllinger og bedre tannhelse på barn under 18 år. Frigjort tid brukes nå på andre grupper slik som rus, fengsel og eldre pasienter i og utenfor institusjon. Tannhelsetjenesten har langt på vei redusert den sosiale ulikheten i tannhelse i Hedmark. Usikkerheten fremover kan være tilsig av mange flyktninger til fylket. Erfaringsmessig kan disse ofte ha en avvikende tannhelsesituasjon sammenlignet med situasjonen for Hedmarks øvrige befolkning. Takket være de meget gode oppnådde resultatene som frigjør tidsressurs hos de under 18 år, vil tannhelsetjenesten i Hedmark ha god kapasitet til å takle en slik utfordring i tiden fremover.

Hedmark fylkeskommune jobber målrettet videre med kommunene, spesialisthelsetjenestene, frivilligheten og næringslivet for å bedre folkehelsa ytterligere i fylket. Vi skal lede an i folkehelseutviklingen.